

ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΟΖΑΝΗΣ

Σάββατο, 23 Σεπτεμβρίου 2023
Σιάτιστα, Βουδούρειο Πολιτιστικό Κέντρο

ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΗΣ ΠΟΥΛΚΩΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ

επιστημονική ημερίδα
στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος
τα χρώματα της Σιάτιστας

περιλήψεις ανακοινώσεων - βιογραφικά ομιλητών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

περιλήψεις ανακοινώσεων

Γεώργιος Χρ. Αλευράς

Η οικονομική δραστηριότητα των Δυτικομακεδόνων εμπόρων στην ύστερη Οθωμανοκρατία

Η προτεινόμενη ανακοίνωση στοχεύει αφενός στην μελέτη της οικονομικής δραστηριότητας των Δυτικομακεδόνων εμπόρων κατά τον 18ο με 19ο αιώνα και αφετέρου στην ανάδειξη της επενδυτικής στρατηγικής τους. Οι έμποροι, τοποθέτησαν το μεγαλύτερο μέρος των κερδισμένων από τις εμπορικές τους δραστηριότητες χρηματικών κεφαλαίων σε αγορές ακινήτων. Η παρούσα μελέτη στηρίζεται σε ανέκδοτο πρωτογενές αρχειακό υλικό. Πρόκειται για λυτά έγγραφα που εντοπίστηκαν στην Κοβεντάρειο Δημοτική Βιβλιοθήκη Κοζάνης (ΔΒΚ) και απόκεινται στα αρχεία Κωνσταντίνου Δ. Τακιατζή και Δημητρίου Κ. Κοεμτζή, καθώς και σε σχετική βιβλιογραφία. Αρχικά, δίνουμε μια γενική εικόνα της οικονομίας της Δυτικής Μακεδονίας η οποία –όπως και η οικονομία των περισσότερων επαρχιών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας– στηριζόταν, πρωτίστως, στην αγροτική και στην κτηνοτροφική παραγωγή, στο εμπόριο και στις βιοτεχνίες. Για την πιο σφαιρική και ολοκληρωμένη μελέτη του θέματος εξετάζουμε τα επιμέρους ζητήματα που συνδέονται με την ανάπτυξη του εμπορίου στην ευρύτερη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας. Καθοριστικό ρόλο στην οικονομική ακμή αυτής της περιοχής διαδραμάτισε η ίδρυση των εμπορικών οίκων των Δυτικομακεδόνων εμπόρων στην Κεντρική Ευρώπη. Η παρούσα μελέτη αποτελεί συμβολή στην οικονομική και κοινωνική ιστορία της Δυτικής Μακεδονίας καθώς και στις συλλογικές νοοτροπίες και αντιλήψεις των κατοίκων της. Επίσης, φέρνει στο φως πληροφορίες για την οικονομική κατάσταση των εμπορικών οικογενειών, οι οποίες επένδυσαν σε ακίνητα, όπως οικίες, αστικά οικόπεδα,

Πασχάλης Ανδρούδης

Οι περίτεχνες ξύλινες οροφές των αρχοντικών της Δυτικής Μακεδονίας

Στα αρχοντικά της Σιάτιστας και γενικά της δυτικής Μακεδονίας είναι φανερές οι μεταβολές που πραγματοποιήθηκαν στον εσωτερικό διάκοσμο των πολυτελών οικιών της Οθωμανικής αυτοκρατορίας κατά τον 18ο αιώνα. Τα ταβάνια των αρχοντικών των μακεδονικών πόλεων ήταν κατά κανόνα ξύλινα και περίτεχνα, με ρομβοειδείς ή μπακλαβαδωτές διακοσμήσεις, βαμμένες με κόκκινο, πράσινο, μπλε χρώμα και ενίοτε με πολλά και όμορφα σχέδια, ιδιαίτερα ανθικά. Στο κέντρο του ταβανιού υπήρχε ο ταβλάς (συνήθως κοσμημένος με αραβουργηματικά γεωμετρικά σχέδια), ή ο ψευτοκουμπές (ψευτοθόλος). Οι ζωγραφικές διακοσμήσεις στις ντουλάπες (μεσάντρες) είναι στο ίδιο πνεύμα με τις διακοσμήσεις των ξύλινων ταβανιών και των φαρσωμάτων. Ιδιαίτερα στους καλούς οντάδες, τα ζωγραφισμένα και σκαλισμένα επίκρανα και οι φεγγίτες με τα πολύχρωμα τζάμια τους συνθέταν ένα κατάκοσμο και ενιαίο ως προς το ύφος του σύνολο που δημιουργούσε μια πολύ επίσημη και επιβλητική, αλλά συνάμα και πολύ ευχάριστη ατμόσφαιρα. Την όλη σύνθεση συμπλήρωναν τοιχογραφίες στους τοίχους των οντάδων με απεικονίσεις πόλεων, τοπίων, συνθέσεων με ανθρώπους, ζώα και φυτικά μοτίβα.

Ζωή Γοδόση

Το αρχοντικό της Πούλκως και η κοσμική ζωγραφική στη Σιάτιστα κατά τον 18ο και 19ο αιώνα.

Η μελέτη του ζωγραφικού διακόσμου του αρχοντικού της Πούλκως, ως δείγμα της κοσμικής ζωγραφικής, εντάσσεται στο συγκείμενο του ευρύτερου χώρου της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Οι παραστάσεις που προέρχονται από το συγκεκριμένο κτήριο εξετάζονται σε συνάρτηση με άλλα παραδείγματα από τον ελλαδικό χώρο και κυρίως από τη Σιάτιστα. Με βάση τα διακοσμητικά μοτίβα και τις απεικονίσεις των πόλεων γίνεται αναφορά αφενός στην εξέλιξη της κοσμικής ζωγραφικής στη Σιάτιστα από τον 18ο στον 19ο αιώνα και αφετέρου στην αποτύπωση των νοοτροπιών και της ιδεολογίας των ενοίκων των αρχοντικών, που διαμορφώνονται με βάση τα σημαντικά ιστορικά γεγονότα σε ευρωπαϊκό και τοπικό επίπεδο με κύριο γεγονός τη δημιουργία του ελληνικού κράτους. Εξετάζονται, επίσης, επιμέρους θέματα σχετικά με την απόδοση διαφορετικών τόπων που αντικατοπτρίζουν τις μετακινήσεις και τις δραστηριότητες των ενοίκων των αρχοντικών. Επιπρόσθετα, σχολιάζεται ο συμπληρωματικός τρόπος με τον οποίο συνθέτουν οι ζωγράφοι τις παραστάσεις, χρησιμοποιώντας στοιχεία από διαφορετικές εικαστικές παραδόσεις.

Γεωργία Γραίκου

Ο ζωγραφικός διάκοσμος του αρχοντικού της Πούλκως στη Σιάτιστα.

Η περιοχή της Σιάτιστας από τον 18ο αιώνα και εξής αποτέλεσε σημαντικό οικονομικό και εμπορικό κέντρο, γεγονός το οποίο ευνόησε την καλλιτεχνική δραστηριότητα τόσο την εκκλησιαστική όσο και την κοσμική. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της οικονομικής άνθισης της περιόδου, αποτελεί και η ανοικοδόμηση σημαντικού αριθμού αρχοντικών τα οποία ιστορούνται με ιδιαίτερο πλούσιο εικονογραφικό διάκοσμο. Ένα από τα καλύτερα διατηρημένα μνημεία της περιοχής είναι το αρχοντικό της Πούλκως. Το αρχοντικό ανοικοδομήθηκε τον 18ο αιώνα, ενώ ο τοιχογραφικός του διάκοσμος διατηρείται αναλλοίωτος έως και σήμερα.

Στην εισήγησή μας θα εξετάσουμε τη ζωγραφική διακόσμηση του αρχοντικού της Πούλκως. Θα επικεντρώσουμε το ενδιαφέρον μας στα μοτίβα και στις συνθέσεις του διακόσμου και θα επιχειρήσουμε να τα ταξινομήσουμε με βάση το είδος τους (φυτικά και γεωμετρικά μοτίβα, απεικονίσεις πόλεων κλ.π.). Στη συνέχεια θα εξετάσουμε την τεχνοτροπία της διακόσμησης εντοπίζοντας εικονογραφικά παράλληλα στην εκκλησιαστική και κοσμική ζωγραφική της εποχής. Τέλος, θα διερευνήσουμε τις οθωμανικές επιδράσεις στη διαμόρφωση των μοτίβων αυτών λαμβάνοντας υπόψη τα ευρύτερα ιστορικά και πολιτισμικά δεδομένα της εποχής.

Διάφα-Καμπουρίδου Βασιλική

«... εἶχεν ἀφήσει τὴν γυνὴ αὐτοῦ εἰς τὸ ὄσπῆτιον αὐτοῦ, οἰκοκυρὰν μὲ ὄλην του τὴν περιουσίαν, καὶ ὄλην της τὴν κυβέρνησιν» : Ὅψεις της γυναικείας παρουσίας στον οικιακό κύκλο (18ος αι.)

Η παρούσα ανακοίνωση επικεντρώνεται στη θέση της γυναίκας ως υποκείμενο που δρα στον ιδιωτικό χώρο, μεόψεις της καθημερινότητάς της, όπως ο ρόλος στην οικογένεια, οι κοινωνικές σχέσεις, η επαγγελματική δραστηριότητα, η μόρφωση, η φιλανθρωπική δράση και γενικότερα η θέση της γυναίκας στην οικιακή μονάδα, με την τυπολογία και μορφολογία της κατοικίας μέσα στη οποία ζούσε και τις ανάγκες που αυτή κάλυπτε.

Διερευνώνται επίσης τα νομικά δικαιώματα της γυναίκας, και πιο συγκεκριμένα διερευνάται η γυναικεία νομική υπόσταση σε όλες τις εκφάνσεις του βίου της, τόσο ως παιδί μέσα στην οικογένεια, όσο και ως ενήλικη, άγαμη και έγγαμη. Έτσι καταγράφεται η παρουσία της χριστιανής γυναίκας της ύστερης οθωμανικής περιόδου και συντίθεται ο ρόλος της στην οικογένεια και την καθημερινή ζωή και οι κοινωνικές και νομικές προϋποθέσεις που διασφάλιζαν την προσωπική της ζωή μέσα στον οικιακό κύκλο, με έμφαση την παρουσία της γυναίκας στην κοινωνία της Σιάτιστας του 18ου αιώνα. Η μελέτη στηρίζεται αποκλειστικά στο αρχαιολογικό υλικό που προέρχεται από τον Κώδικα με τίτλο: Κώδιξ Μητροπόλεως Σισανίου και Σιατίστης, ιζ' –ιθ' αι., αλλά και συγκριτικά στο αρχαιολογικό υλικό που προέρχεται από τους εκκλησιαστικούς κώδικες της Ι.Μ. Σερβίων και Κοζάνης της ίδιας περιόδου και φυλάσσονται στην Κοβεντάρειο Δημοτική Βιβλιοθήκη Κοζάνης και στα ΓΑΚ-Αρχεία Κοζάνης.

Φίλιππος Μαζαράκης-Αινιάν

Το έργο του «Συλλόγου Ελληνική Λαϊκή Τέχνη» ως πρόδρομος της προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

Η ανακάλυψη της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής στο μεσοπόλεμο σχετίζεται με τις αλλαγές της κοινωνίας μετά την Μικρασιατική Καταστροφή, την αναζήτηση μίας νέας έννοιας της «ελληνικότητας» και τη νέα αξιολόγηση της «λαϊκής τέχνης».

Η πρώτη συστηματική καταγραφή παραδοσιακών αρχοντικών έγινε τη δεκαετία '30 από μαθητές του Δημήτρη Πικιώνη, στα πλαίσια ενός συγκεκριμένου οράματος για δημιουργία αρχείου μνημείων και για ευαισθητοποίηση της κοινωνίας για τον πλούτο αυτόν. Η αρχή που έγινε από τη Δυτική Μακεδονία δεν ήταν τυχαία: εκτός από τον σωζόμενο αρχιτεκτονικό πλούτο, υπήρχαν και ιδεολογικές αναφορές σε σχέση με τις Νέες Χώρες που τότε ενσωματώνονταν λειτουργικά στον εθνικό κορμό μετά από πολύχρονους εθνικούς αγώνες.

Από τους τόπους όπου πρόλαβε να επεκταθεί το εγχείρημα προτού καταρρεύσει λόγω του Β' Π.Π., η Σιάτιστα είναι μοναδική ως προς το ότι το σύνολο σχεδόν των κτηρίων που σχεδιάστηκαν διασώζονται μέχρι σήμερα.

Σήμερα το αρχείο φυλάσσεται στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο και τμηματικά εκδίδεται, ώστε να συμπληρώνεται η έρευνα γύρω από την ώριμη πλέον απαίτηση για προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Σταύρος Μαμαλούκος, Αναστασία Καμπόλη

Το αρχοντικό Νεραντζόπουλου. Ιστορία, αρχιτεκτονική, πρόταση αποκατάστασης

Το αρχοντικό Νεραντζόπουλου αποτελεί αναμφίβολα όχι μόνο ένα από τα σπουδαιότερα και καλύτερα διατηρημένα αρχοντικά της Σιάτιστας, αλλά και ένα από τα σημαντικότερα δείγματα της αρχιτεκτονικής της κατοικίας της περιόδου της Οθωμανικής Κυριαρχίας που διασώζονται στην Ελλάδα. Το αρχοντικό είναι κτίσμα των μέσων του 18ου αιώνα (1754-1755), αλλά κατά την διάρκεια του 19ου και του 20ου αιώνα το ίδιο το κτήριο καθώς και το οικοδομικό συγκρότημα στο οποίο αυτό είναι ενταγμένο έχει υποστεί επεμβάσεις, η εξέταση των οποίων παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον, καθώς αυτές είναι ενδεικτικές της συν τω χρόνω αλλαγής του τρόπου ζωής των κατοίκων της πόλης αλλά και της αντίληψης της τοπικής κοινωνίας για τη αρχιτεκτονική εν γένει. Σκοπός της ανακοίνωσης είναι η παρουσίαση της ιστορίας, της αρχιτεκτονικής και της πρότασης στερέωσης, αποκατάστασης και ανάδειξης του μνημείου. Όσον αφορά τον τρόπο αξιοποίησης του αρχοντικού προκειμένου αυτό να μπορεί κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο να λειτουργεί ως επισκέψιμο αξιοθέατο στα πλαίσια του ευρύτερου δικτύου μνημείων της πόλης, τα οποία ανήκουν ή εποπτεύονται από το Υπουργείο Πολιτισμού, προτείνεται η χρήση του εν μέρει ως εκθέματος του εαυτού του και εν μέρει ως χώρου εκθέσεων με συγκεκριμένα συμβατά με το χώρο θέματα.

Καλλιόπη Μπόντα

Αρχοντικό της Πούλκως – Ο κτίτορας Θεόδωρος Εμμανουήλ και η ιστορία κατοίκησης του.

Το Αρχοντικό της Πούλκως, σύμφωνα με την κτιτορική του πλάκα, πρέπει να θεμελιώθηκε το 1754 /2/ Οκτωβρίου. Κτίτοράς του είναι ο Θεόδωρος Εμμανουήλ για τη ζωή και τη δράση του οποίου έχουμε ελάχιστες πληροφορίες κυρίως από τον Φ. Ζυγούρη και από το αρχείο της Μονής Αγίου Νικάνορα Ζάβορδας. Στο τέλος του 18ου αιώνα και στις αρχές του 19ου σύμφωνα με αρχειακές πηγές (κτηματολόγιο Μητρόπολης και Αρχείο Χουρμουζάκη) ιδιοκτήτης του Αρχοντικού ήταν ο γιός του Θεόδωρου, Γεώργιος. Στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα εγκαταστάθηκε σε αυτό η οικογένεια του Λάζαρου Πουλκίδη. Είναι γνωστό από το όνομα της κόρης του Λάζαρου Πουλκίδη, της Ελένης Πουλκίδη ή Πούλκως, συζύγου Μιχαήλ Γ. Καραμπέρη που, σύμφωνα με έρευνα στο υποθηκοφυλακείο Σιάτιστας, το κληρονόμησε από τη μητέρα της, δυνάμει της υπ'αρ.632 /1910 διαθήκης του Συμβολαιογράφου Μητροπολίτου Σισανίου – Σιατίστης Ιεροθέου. Η Ελένη χήρα Μιχαήλ Καραμπέρητο μεταβίβασε στις 27/01/1921 αντί του τιμήματος των 10000 δραχμών στην κόρη της Βασιλική, σύζυγο Αναστασίου Πουγγία. Στις 01/10/1966 ολοκληρώθηκε η διαδικασία της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης για αρχαιολογικούς σκοπούς λόγω δημόσιας ωφέλειας από τους υπουργούς Οικονομικών και Προεδρίας της Κυβερνήσεως.

Αινείας Π. Οικονόμου

Τα Αρχοντικά της Σιάτιστας. Τυπολογία, Σχεδιασμός, Χάραξη και Κατασκευή.

Τα αρχοντικά της Σιάτιστας, κτισμένα μέσα στον 18ο αιώνα, αποτελούν κάποια από τα καλύτερα παραδείγματα αρχιτεκτονικής της περιόδου του Οθωμανικού Μπαρόκ.

Στην ανακοίνωση παρουσιάζεται η τυπολογία των κυριότερων αρχοντικών και αναλύεται ο σχεδιασμός τους. Επιχειρείται η σύνδεση με την πρότερη βυζαντινή αστική αρχιτεκτονική και τα επιμέρους στοιχεία της και διαφαίνεται η προσαρμογή αυτών των στοιχείων στον συγκεκριμένο τόπο. Πραγματοποιείται επίσης σύνδεση με τον σχεδιασμό και την τυπολογία των αρχοντικών της ίδιας περιόδου στην Κοζάνη και στην Καστοριά.

Ταυτόχρονα, δίνονται σημαντικά στοιχεία για τον τρόπο εργασίας των οικοδομικών συνεργείων των μαστόρων και για την υλοποίηση της κατασκευής. Στα πλαίσια αυτά παρουσιάζονται τα βασικά εργαλεία ελέγχου και χάραξης της κατασκευής, ενώ παρουσιάζονται οι βασικές μέθοδοι χάραξης που βασίζονται κυρίως στην χρήση πυθαγορείων τριγώνων. Επιπρόσθετα, παρουσιάζονται τα βασικά μετρικά πρότυπα που βρίσκουν εφαρμογή στον σχεδιασμό της κατοικίας.

Αποδεικνύεται με αυτόν τον τρόπο από όλα τα παραπάνω, ότι τα σημαντικότερα αρχοντικά του 18ου αιώνα στη πόλη της Σιάτιστας, κτίστηκαν από λίγα συνεργεία, με βάση συγκεκριμένα σκαριφήματα, ακολουθώντας κοινά αρχιτεκτονικά και σχεδιαστικά πρότυπα.

Περιστέρα Πλιάτσιου

Τα βιτρό των αρχοντικών της Σιάτιστας: ζητήματα τυπολογίας και τεχνολογίας κατασκευής.

Η Σιάτιστα από το 1600 περίπου αποτελεί αξιόλογο βιοτεχνικό κέντρο. Οι συναλλαγές και η επικοινωνία των Σιατιστινών με την Κεντρική Ευρώπη είχε ως αποτέλεσμα την οικονομική, πνευματική και κοινωνική ανάπτυξή τους που συντέλεσαν και στην ανάπτυξη της τέχνης και της αρχιτεκτονικής με αποκορύφωμα τα Αρχοντικά της Σιάτιστας. Ένα χαρακτηριστικό στοιχείο αυτών των Αρχοντικών είναι οι φεγγίτες με τα πολύχρωμα βιτρό, στοιχείο χρηστικό και συγχρόνως

διακοσμητικό. Τα βιτρό των Αρχοντικών της Σιάτιστας αποτελούν το θέμα της παρουσίασης και συγκριμένα γίνεται αναφορά στην τυπολογία, τα χρώματα, τις παραστάσεις και τα σχέδια που υπάρχουν εσωτερικά. Οι φεγγίτες με τα βιτρό που θυμίζουν τις «φωτιστικές θυρίδες» των βυζαντινών κατοικιών δεν παραμένουν αμετάβλητοι στη λαϊκή τέχνη της τουρκοκρατίας αλλά εξελίσσονται μαζί με αυτή. Ωστόσο οι διαφορές είναι σημαντικές τόσο από τεχνική όσο και από αισθητική άποψη. Τέλος, όσον αφορά την προέλευση των βιτρό των αρχοντικών της Σιάτιστας, δηλ αν εισήχθησαν από την Ευρώπη ή αν κατασκευάστηκαν από ντόπιους τεχνίτες: σημαντικά στοιχεία για το θέμα αυτό αντλούνται από την τυπολογία και την τεχνολογία κατασκευής αυτών των αριστουργημάτων της δυτικομακεδονικής αρχιτεκτονικής.

Κωνσταντίνος Τζίμπουλας, Μερóπη Χατζημιχαλή, Μαρία Χειμωνοπουλου,

Στης Πούλκως του οντάδες: οι εργασίες αποκατάστασης του αρχοντικού

Παρουσιάζεται το έργο της αποκατάστασης του αρχοντικού της Πούλκως, το οποίο περιελάμβανε την αποκατάσταση της δομοστατικής οργάνωσης του αρχοντικού και την συντήρηση και ανάδειξη του τοιχογραφικού διακόσμου, καθώς και των ξύλινων διακοσμητικών στοιχείων, με σκοπό την απόδοση ενός ολοκληρωμένου κτηριακού συνόλου της Σιάτιστας των μέσων του 18ου αιώνα.

Θεοχάρης Τσάμπουρας

Το αρχοντικό της Πούλκως και η θρησκευτική ζωγραφική του β' μισού του 18ου αιώνα στη Σιάτιστα

Η παρούσα ανακοίνωση έχει σαν στόχο την ένταξη του διακόσμου του αρχοντικού της Πούλκως στα σύγχρονά της καλλιτεχνικά συμφραζόμενα. Με δεδομένο ότι οι καλλιτέχνες και οι τεχνίτες που εργάστηκαν για τη διακόσμηση του αρχοντικού παραμένουν άγνωστοι στην έρευνα, επιχειρείται μια σύνδεση με το ομόχρονο καλλιτεχνικό υλικό που προσφέρει η θρησκευτική τέχνη, έτσι όπως αυτή εκφράστηκε στη Σιάτιστα κατά το δεύτερο μισό του 18ου αιώνα. Από τη σύγκριση αυτή κοσμικής και θρησκευτικής ζωγραφικής προκύπτει ότι το αρχοντικό της Πούλκως βρίσκεται χρονικά στην αρχή μιας διαδικασίας καλλιτεχνικής μετάβασης από την οθωμανική διακοσμητικότητα στη δυτικότροπη φυσιοκρατική απόδοση. Στη Σιάτιστα, κατά την περίοδο αυτή, παραγγελιοδότες και καλλιτέχνες αναζητούν νέους τρόπους υφολογικής διαφοροποίησης, χρησιμοποιούν νέες τεχνικές και συντονίζονται με τις νέες προτεραιότητες που επέφερε η συσσώρευση χρηματικού κεφαλαίου στις ακμαζούσες κοινότητες του εμπορίου αλλά και η μετακένωση των ιδεών του Νεοελληνικού Διαφωτισμού.

Στέφανος Τσιόδουλος

Απεικονίσεις ρολογιών στο ζωγραφικό διάκοσμο του αρχοντικού της Πούλκως

Ο 18ος και ο 19ος αιώνας αποτελούν μια περίοδο σημαντικών οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών στη Νεοελληνική Κοινωνία. Αυτές οι αλλαγές είναι πτυχές του υλικού πολιτισμού και στην πραγματικότητα απεικονίζονται στη ζωγραφική διακόσμηση των αρχοντικών. Η θεματολογία της ζωγραφικής διακόσμησης έχει επεκταθεί με νέα θέματα που σχετίζονται με τη Νεωτεριότητα. Οι εικονογραφήσεις ρολογιών, τόσο στο αρχοντικό της Πούλκως όσο και σε άλλα αρχοντικά του ελλαδικού χώρου, περιλαμβάνονται στις θεματικές προτιμήσεις της εποχής και αποτελούν απόδειξη του κοινωνικού μετασχηματισμού της Ελλάδας.

Γεώργιος Τσότσος

Ιστορική γεωγραφία της περιοχής Σιάτιστας κατά την Οθωμανική περίοδο

Με τον όρο «περιοχή Σιάτιστας» εννοούμε τον γεωγραφικό χώρο που εκτείνεται από τα όρη Σινιάτσικος βόρεια και Μπούρινος νότια, από τον Αλιάκμονα ποταμό δυτικά και το υψίπεδο Καραγιαννίων ανατολικά. Η ανακοίνωση κινείται στο γνωστό πεδίο της ιστορικής ανθρωπογεωγραφίας και αναφέρεται στα δίκτυα οικισμών και συγκοινωνιών, από τον 15ο μέχρι τον 20ό αιώνα, της περιοχής, της οποίας σημαντικότεροι οικισμοί ήταν η Σιάτιστα, η Σέλιτσα (Εράτυρα) και το Κοντσικό (Γαλατινή), μέσα στο ευρύτερο γεωγραφικό πλαίσιο του δυτικομακεδονικού χώρου. Από τις ιστορικές πηγές, και μέσα από πίνακες και χάρτες, παρουσιάζονται η εικόνα του οικιστικού και του συγκοινωνιακού δικτύου ανά χρονική περίοδο, καθώς και η ερμηνεία τους με βάση την κοινωνία και την οικονομία κάθε περιόδου. Στόχος είναι η παρακολούθηση της δημογραφικής και οικονομικής εξέλιξης των οικισμών και ο εντοπισμός γεωγραφικών διαφοροποιήσεων στην περιοχή. Εξετάζονται οικιστικά φαινόμενα όπως η ανάπτυξη της βιοτεχνίας και του εμπορίου στη Σιάτιστα και τη Σέλιτσα, η ερήμωση οικισμών, και αναλύονται οι ευνοϊκοί ή οι δυσμενείς παράγοντες που συνέτειναν στην εμφάνισή τους

Ανδρέας Τσώκας, Σοφοκλής Κωτσόπουλος

"...Πρώτου μεν εφευρέτου και απόκτησις του φρέατος..."

Η τυχαία ανεύρεση επιγραφής στο εσωτερικό του κωδωνοστασίου της Αγίας Παρασκευής Γεράνειας στη Σιάτιστα αποτελεί την εκκίνηση προσέγγισης μιάς παραμέτρου της κατοίκησης στη Σιάτιστα, του νερού. Η ενδεικτική ανίχνευση της οικονομίας του βασικού βιοτικού αγαθού, των προσεγγίσεων και των λύσεων των οικιστών επιχειρεί να περιγράψει αυτή την ουσιαστική πλευρά της οργάνωσης του ιδιωτικού και του δημόσιου χώρου.

βιογραφικά ομιλητών

Γεώργιος Χρ. Αλευράς

Ο Γεώργιος Χρ. Αλευράς εργάζεται ως Εντεταλμένος Διδάσκοντας στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Είναι Μεταδιδακτορικός Ερευνητής Νεότερης Ιστορίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Το 2020 ανακηρύχτηκε Διδάκτορας Νεότερης Οικονομικής και Κοινωνικής Ιστορίας του ιδίου Πανεπιστημίου. Είναι κάτοχος δύο μεταπτυχιακών τίτλων, στη «Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Κοινωνία: Ιστορία-Λαϊκός Πολιτισμός», καθώς και στην «Οργάνωση και Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων». Κατά τη διάρκεια των σπουδών του έλαβε υποτροφίες αφενός από το ΙΚΥ, για τις ακαδημαϊκές του επιδόσεις και αφετέρου από το ΕΛΙΔΕΚ, για την εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής. Συμμετέχει σε διεθνή, πανελλήνια και τοπικά συνέδρια ιστορίας, με πλούσιο ερευνητικό και συγγραφικό έργο. Έχει συγγράψει τρία βιβλία: 1. Ο Κοζανίτης έμπορος Κωνσταντίνος Δ. Τακιατζής (1812-1896). Οι οικονομικές δραστηριότητες του την περίοδο 1840-1855 σύμφωνα με ανέκδοτα έγγραφα από το αρχείο Τακιατζή, [Εταιρεία Δυτικομακεδονικών Μελετών, Επιστημονικές Εκδόσεις 2], Κοζάνη 2017, σ. 1-176, 2. Δυτικομακεδόνες πεσόντες κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (1940-41), Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, Κοζάνη 2020, σ. 1-256, καθώς και 3. Έμποροι στη δυτική Μακεδονία τον 19ο αιώνα: Εμπορικές και επενδυτικές στρατηγικές του Κωνσταντίνου Δ. Τακιατζή και Δημητρίου Κ. Κοεμτζή, [Εταιρεία Δυτικομακεδονικών Μελετών, Επιστημονικές Εκδόσεις 4], εκδ. Αντ. Σταμούλη, Θεσσαλονίκη 2021, σ. 1-374.

Πασχάλης Ανδρούδης

Αναπληρωτής καθηγητής Βυζαντινής και Ισλαμικής Αρχαιολογίας και Τέχνης στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Σπούδασε αρχιτεκτονική, αρχαιολογία, ιστορία και αναστήλωση μνημείων στη Θεσσαλονίκη, το Παρίσι και το York της Αγγλίας, λαμβάνοντας υποτροφίες από διακεκριμένα ιδρύματα και Πανεπιστήμια. Τα επιστημονικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στη βυζαντινή τέχνη (γλυπτική, μεταλλοτεχνία, μικροτεχνία) και αρχιτεκτονική, όπως και στην ισλαμική και οθωμανική τέχνη και αρχιτεκτονική. Έλαβε μέρος με ανακοινώσεις σε πάνω από 170 ελληνικά και διεθνή επιστημονικά συνέδρια. Δημοσίευσε 14 βιβλία και πάνω από 150 άρθρα σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά και Πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων. Εργάστηκε σε ανασκαφές, καταγραφές αρχαιολογικού υλικού και συνέταξε πάνω από 100 μελέτες στερέωσης και αποκατάστασης εκκλησιαστικών, κοσμικών και οχυρωματικών βυζαντινών και οθωμανικών μνημείων που εγκρίθηκαν από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (Κ.Α.Σ.) και υλοποιήθηκαν με επίβλεψη των τοπικών Εφορειών Αρχαιοτήτων.

Φωτεινή Βακρατσά

Σπούδασε Αρχαιολογία στο ΑΠΘ και ακολούθησε μεταπτυχιακές σπουδές στη Μουσειολογία στο πανεπιστήμιο του Leicester της Μ. Βρετανίας. Από το 1998 εργάζεται ως αρχαιολόγος σε διάφορες εφορείες αρχαιοτήτων συμμετέχοντας σε ανασκαφές, στην υλοποίηση εκθέσεων, καθώς και στη δημιουργία και στην εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Ιωάννης Γάτας

Εργάζεται ως συμβασιούχος Αρχαιολόγος και Ιστορικός Τέχνης στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης. Σπούδασε Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στην Ιστορία της Τέχνης στο Vrije Universiteit στο Άμστερνταμ. Ασχολείται κυρίως με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε μουσεία, μνημεία, αρχαιολογικούς και πολιτιστικούς χώρους. Έχει εργαστεί ως Μουσειοπαιδαγωγός στα ΚΔΑΠ Δήμου Δελφών, την Εφορεία Αρχαιοτήτων Έβρου και το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού Θεσσαλονίκης.

Ζωή Γοδόση

Η Ζωή Γοδόση είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας με αντικείμενο «Ιστορία Νεότερης Ελληνικής Τέχνης». Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν τη μελέτη της λαϊκής ζωγραφικής, της ελληνικής τέχνης του 20ου αιώνα και της σύγχρονης ελληνικής και βαλκανικής τέχνης. Είναι μέλος της συντονιστικής επιτροπής του Ινστιτούτου Παραδοσιακής Αρχιτεκτονικής και Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ΠΕΚ ΤΗΜΕΝΟΣ του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

Γεωργία Γραίκου

Η Γεωργία Γραίκου απέκτησε πτυχίο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης το 2011. Το 2016 έλαβε το μεταπτυχιακό δίπλωμα Βυζαντινής Αρχαιολογίας από το ίδιο τμήμα. Από το 2021 είναι υποψήφια διδάκτωρ Βυζαντινής Αρχαιολογίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Εργάζεται ως έκτακτη αρχαιολόγος στην Αρχαιολογική Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού. Τα ενδιαφέροντά της αφορούν τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή εικονογραφία, την ισλαμική τέχνη και τις οθωμανικές επιρροές στη βυζαντινή και μεταβυζαντινή τέχνη. Έχει συμμετάσχει σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια, ενώ μελέτες της έχουν δημοσιευθεί σε αρχαιολογικά περιοδικά.

Διάφα-Καμπουρίδου Βασιλική

Η Βασιλική Διάφα-Καμπουρίδου είναι διδάκτωρ Ιστορίας του Δικαίου της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στην Ιστορία, Φιλοσοφία και Κοινωνιολογία του Δικαίου της ίδιας Σχολής. Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στην μελέτη του Δικαίου και των θεσμών κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο μέσα από αρχειακές πηγές. Εξέδωσε τους αρχειακούς κώδικες: «Ο Κώδιξ της Επισκοπής Σερβίων και Κοζάνης των ετών 1849-1868» (εκδ. INBA, 2006), «Ο Ιερός Κώδικας της Επισκοπής Σερβίων και Κοζάνης (1745-1826). Οργάνωση και Δίκαιο» (εκδ. Κοβεντάρειος Δημοτική Βιβλιοθήκη, 2020). Έχει επιμεληθεί την έκδοση Πρακτικών Επιστημονικών Συνεδρίων, μελέτες της έχουν δημοσιευτεί σε επιστημονικά περιοδικά και έχει λάβει μέρος σε επιστημονικά συνέδρια. Διετέλεσε μέλος του Δ.Σ. της Κοβενταρείου Δημοτικής Βιβλιοθήκης Κοζάνης, είναι πρόεδρος της Εταιρείας Δυτικομακεδονικών Μελετών και μέλος της «Ελληνικής Εταιρείας Ιστορίας του Δικαίου». Εργάζεται ως δικηγόρος και ζει στην Κοζάνη.

Αναστασία Καμπόλη

Η Αναστασία Καμπόλη σπούδασε Αρχιτεκτονική στο ΑΠΘ και στο ΕΜΠ (1981-1987) και Αποκαταστάσεις Μνημείων (ΜΑ) στο IoAAS, University of York, UK (1988-1989). Από το 1985 είναι στέλεχος αρχιτεκτονικού γραφείου με κύριο αντικείμενο τις αποκαταστάσεις ιστορικών κτιρίων. Αντικείμενα της επιστημονικής της δραστηριότητας είναι η βυζαντινή και μεταβυζαντινή εκκλησιαστική αρχιτεκτονική, η νεότερη αρχιτεκτονική, η προβιομηχανική τεχνολογία και η αποκατάσταση μνημείων.

Αγγελική Κοτταρίδη

Η Αγγελική Κοτταρίδη είναι Δρ. Αρχαιολόγος και Έφορος Αρχαιοτήτων Ημαθίας

Σοφοκλής Κωτσόπουλος

Ο Σοφοκλής Κωτσόπουλος είναι Επίκουρος Καθηγητής του Τμήματος Αρχιτεκτόνων του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Φίλιππος Μαζαράκης-Αινιάν

Σπουδές στην κλασική αρχαιολογία και μετεκπαίδευση στην Προστασία Ιστορικών Πόλεων και Μνημείων (Πανεπιστήμιο Leuven Βελγίου). Εργασία στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο από το 1998 ως επιμελητής των συλλογών Όπλων και Σχεδίων. Επιμέλεια αριθμού εκδόσεων και εκθέσεων που παρουσιάζουν τις εν λόγω συλλογές, αναδεικνύουν ιστορικές επετείους και κρίνουν τις ιδεολογικές αντιλήψεις γύρω από ιστορικά θέματα.

Το 2005-2006 εξέδωσε τους τόμους «Αρχοντικά της Κοζάνης και της Σιάτιστας», «Αθηναϊκά Σπίτια» (έργα Νίκου Εγγονόπουλου) και «Σπίτια της Παληάς Αθήνας» (έργα Γιάννη Τσαρούχη) και σε επανέκδοση τον τόμο «Αρχοντικά της Καστοριάς». Επίσης παρουσίασε την έκθεση «Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική» στο Μέγαρο Παλαιάς Βουλής το 2007. Μελετά και ετοιμάζει επόμενες ενότητες της εκδοτικής σειράς (Βέροια, Πίνδος, Ρουμλούκι, Ιωάννινα κλπ).

Σταύρος Μαμαλούκος

Ο Σταύρος Μαμαλούκος σπούδασε Αρχιτεκτονική στο ΕΜΠ (1978-1984) και Αποκαταστάσεις Μνημείων (ΜΑ) στο IoAAS, University of York, UK (1988-1989). Από το 1985 είναι στέλεχος αρχιτεκτονικού γραφείου με κύριο αντικείμενο τις αποκαταστάσεις ιστορικών κτιρίων. Από το 2006 είναι μέλος ΔΕΠ του Τμήματος Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Πατρών. Αντικείμενα της επιστημονικής του δραστηριότητας είναι η βυζαντινή και μεταβυζαντινή εκκλησιαστική αρχιτεκτονική, η οχυρωματική, η νεότερη αρχιτεκτονική και πολεοδομία, η προβιομηχανική τεχνολογία και η αποκατάσταση μνημείων.

Καλλιόπη Μπόντα

Η Καλλιόπη Μπόντα γεννήθηκε και μεγάλωσε στη Σιάτιστα. Φοίτησε στο Τραμπάντζειο Γυμνάσιο Σιάτιστας και μετά την αποφοίτησή της, το 1971, φοίτησε στο Φυσικό Τμήμα της Φυσικομαθηματικής Σχολής Θεσσαλονίκης. Από το 1976 μέχρι το 2007 υπηρέτησε στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ως εκπαιδευτικός και δίδαξε σε διάφορα Γυμνάσια και Λύκεια, κυρίως στη Βέροια, όπου εγκαταστάθηκε το 1979. Από το 2007 μέχρι το 2010 που συνταξιοδοτήθηκε υπηρέτησε ως υπεύθυνη λειτουργίας του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Σιάτιστας. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα ξεκίνησαν μετά την τοποθέτησή της ως υπεύθυνη λειτουργίας του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Σιάτιστας και περιστρέφονται γύρω από θέματα τοπικής ιστορίας και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Αινείας Π. Οικονόμου

Αρχιτέκτονας Μηχανικός, ΑΠΘ (2000), ΜΔΕ Αρχιτεκτονική-Σχεδιασμός του Χώρου, κατεύθυνση: Σχεδιασμός-Χώρος-Πολιτισμός, ΕΜΠ (2002), Διδάκτωρ ΕΜΠ, με θέμα «Συγκριτική διερεύνηση της αρχιτεκτονικής συγκρότησης και της περιβαλλοντικής συμπεριφοράς των παραδοσιακών κατοικιών του 19ου αιώνα στην Φλώρινα» (2007). Υπότροφος ΙΚΥ (2004-2007), Μεταδιδακτορικός ερευνητής ΕΜΠ στο εργαστήριο Αρχιτεκτονικής Μορφολογίας και Ρυθμολογίας, με θέμα «Διερεύνηση της εφαρμογής του εμβάτη στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική της Βόρειας Ελλάδας» (2009-2010).

Διδακτική εμπειρία, ως Διδάσκων ΠΔ 407/80, στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Παν. Πατρών (2008-2010), στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων ΔΠΘ (2008-2010), στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Πολ. Κρήτης (2013-2014, 2016-2018), στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Παν. Ιωαννίνων (2022) στη Σχολή

Αρχιτεκτόνων Ε.Μ.Π. (2021-2023), στο Μεταπτυχιακό Ιστορία Πόλης και Κτιριοδομίας του Τμ. Ιστορίας Ιονίου Πανεπιστημίου (2008-2009) και στο Μεταπτυχιακό Αρχιτεκτονική και Δομοστατική Αποκατάσταση Ιστορικών Κτιρίων και Συνόλων (2021-2022).

Ερευνητικό έργο σχετικό με θέματα μορφολογίας, οικοδομικής, παραδοσιακής αρχιτεκτονικής και αποκαταστάσεων μνημείων, με δημοσιεύσεις σε βιβλία και επιστημονικά περιοδικά & πολυάριθμες επιστημονικές ανακοινώσεις.

Αρχιτεκτονικό του έργο που περιλαμβάνει μελέτες τεκμηρίωσης και αποκατάστασης ιστορικών κτισμάτων, βραβεία και διακρίσεις σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς και συμμετοχές σε εκθέσεις αρχιτεκτονικού έργου.

Περιστέρα Πλιάτσιου

Η Περιστέρα Πλιάτσιου εργάζεται στο τμήμα συντήρησης της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κοζάνης, στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής. Είναι απόφοιτος του τμήματος Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης του ΤΕΙ Αθήνας και κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη Διοίκηση Πολιτισμικών Μονάδων του ΕΑΠ. Εργάστηκε στην 17η ΕΒΑ (σημερινή ΕΦΑ Γρεβενών), ήταν μέλος σε ομάδες επίβλεψης έργων ΕΣΠΑ του ΥΠΠΟΑ, σε επιτροπές του ΥΠΠΟΑ και συμμετείχε σε εκπαιδευτικά προγράμματα και δράσεις των ΕΦΑ Γρεβενών και Κοζάνης.

Κωνσταντίνος Τζίμπουλας

Ο Κωνσταντίνος Τζίμπουλας είναι συντηρητής αρχαιοτήτων και εργάζεται στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Ημαθίας

Θεοχάρης Τσάμπουρας

Αποφοίτησε με άριστα από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ. με πτυχίο στην Αρχαιολογία (2002) και την Ιστορία (2004). Το 2013 αναγορεύτηκε διδάκτορας Βυζαντινής Αρχαιολογίας στο ίδιο Τμήμα και το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015 έλαβε την υποτροφία Mary Seeger O' Boyle για μεταδιδακτορική έρευνα στο Κέντρο Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Princeton των Η.Π.Α. Έχει διδάξει μαθήματα Ιστορίας της Τέχνης στο Α.Π.Θ. και στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, όπου εκπονεί το δεύτερο διδακτορικό του. Σήμερα εργάζεται ως μόνιμος αρχαιολόγος στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα καλύπτουν διάφορες πτυχές της μεταβυζαντινής τέχνης με έμφαση στη ζωγραφική μετακινούμενων καλλιτεχνικών εργαστηρίων από τον 16ο έως και τον πρώιμο 19ο αιώνα.

Στέφανος Τσιόδουλος

Ο Στέφανος Τσιόδουλος γεννήθηκε στα Ιωάννινα το 1968. Σπούδασε ζωγραφική στην Α.Σ.Κ.Τ., στο εργαστήριο του Δημήτρη Μυταρά. Διδάκτωρ του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (2005), διδάσκει, ως Επίκουρος Καθηγητής, Ζωγραφική, Υλικό Πολιτισμό και Λαϊκή Τέχνη στο Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Τον Ιούνιο του 2023 εξελέγη στη βαθμίδα του Αναπληρωτή Καθηγητή στο ίδιο Τμήμα. Έχει στο ενεργητικό του πέντε ατομικές εκθέσεις ζωγραφικής και συμμετοχές σε πολλές ομαδικές. Έχει γράψει τα βιβλία Η Ζωγραφική των σπιτιών του Ζαγορίου, τέλη 18ου-αρχές 20ού αιώνα, Ιστορική και πολιτισμική προσέγγιση, εκδόσεις Ριζάρειο Ίδρυμα, Αθήνα 2009 και Τιμωρία, η σκοτεινή όψη της σεξουαλικότητας. Ερωτικές σκηνές και οι σιωπηλές αφηγήσεις τους στις παραστάσεις της Κόλασης, 13ος - 19ος αι., εκδόσεις Futura, Αθήνα 2012. Για το πρώτο βιβλίο βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών το 2011. Το 2020 κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Κίχλη το βιβλίο του Σχέδια, στο οποίο παρουσιάζονται δημιουργίες με μολύβι και υδατογραφία.

Γεώργιος Τσότσος

Γεννήθηκε στη Γαλατινή Βοΐου και διαμένει στη Θεσσαλονίκη. Τοπογράφος Μηχανικός Α.Π.Θ., με μεταπτυχιακό Πολιτισμικών Σπουδών Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, D.E.A. Ιστορίας των Επιστημών και της Τεχνολογίας Πανεπιστημίου Λίλλης Γαλλίας, διδάκτωρ Πολεοδομίας - Χωροταξίας Τμήματος Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ., και μεταδιδακτορικός ερευνητής Ιστορικής Γεωγραφίας Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Συνταξιούχος εκπαιδευτικός της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και επί 16 χρόνια Σχολικός Σύμβουλος των εκπαιδευτικών Πολιτικών Μηχανικών, Αρχιτεκτόνων, Τοπογράφων της Βόρειας Ελλάδας. Δίδαξε στο ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, στο Α.Π.Θ. και στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Διετέλεσε Μέλος του Δ. Σ. της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, και Επιστημονικός Συνεργάτης του Εργαστηρίου Γεωδαισίας του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών Α.Π.Θ.

Είναι συγγραφέας πέντε βιβλίων, επιμελητής έκδοσης άλλων εννέα και συγγραφέας 76 επιστημονικών μελετών με θέματα κυρίως της Ιστορικής Ανθρωπογεωγραφίας, προλόγων βιβλίων και βιβλιοκρισιών. Έλαβε τιμητική διάκριση από το Σύνδεσμο Εκδοτών Βόρειας Ελλάδας για την προσφορά του στα ελληνικά γράμματα.

Ανδρέας Τσώκας

Ο Ανδρέας Τσώκας είναι Αρχαιολόγος και εργάζεται στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Φλώρινας.

Μερόπη Χατζημιχάλη

Η Μερόπη Χατζημιχάλη είναι Αρχιτέκτων Msc και εργάζεται στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Ημαθίας.

Μαρία Χειμωνοπούλου

Η Μαρία Χειμωνοπούλου είναι Δρ. Αρχαιολόγος και εργάζεται στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Ημαθίας.

Καλλινίκη Ώττα

Η Καλλινίκη Ώττα είναι απόφοιτος της Αρχιτεκτονικής Σχολής του ΑΠΘ (1999), με MArchSc στον Φυσικό Φωτισμό και Σκιασμό Κτηρίων (School of Architecture, University College Dublin, 2001, Υποτροφία Ιδρύματος Παναγιώτη και Έφης Μιχελή, Υποτροφία Dublin Corporation) και MSc στην «Προστασία, Συντήρηση και Αποκατάσταση Αρχιτεκτονικών Μνημείων και Συνόλων» (ΑΠΘ, 2008). Η διδακτορική της διατριβή έχει τίτλο: «Η αρχιτεκτονική της κατοικίας στην περιοχή του Βοΐου Κοζάνης από τον 18ο έως τα μέσα του 20ού αιώνα – Οι οικισμοί δυτικά του Αλιάκμονα» (Τμήμα Αρχιτεκτόνων Πανεπιστημίου Πατρών, επιβλέπων Καθ. Στ. Μαμαλούκος, Υποστήριξη διατριβής: 22.09.2023). Έχει συνεργαστεί με αρχιτεκτονικά γραφεία στο Δουβλίνο και στη Θεσσαλονίκη (2000-2004), έχει εργαστεί ως ελεύθερη επαγγελματίας στη Σιάτιστα και την Κοζάνη (2004-2008, μελέτες και κατασκευές κατοικιών και επαγγελματικών χώρων, μελέτες αποκατάστασης), έχει λάβει μέρος σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς και έχει διδάξει στο Τμήμα Βιομηχανικού Σχεδιασμού του ΤΕΙ Κοζάνης (2002-2007). Από το 2008 εργάζεται ως τακτική υπάλληλος στο Τμήμα Ακίνητης Περιουσίας και Υποδομών της Δ.ΥΠ.Α. του Υπ. Εργασίας. Έχει δημοσιεύσει μελέτες σε επιστημονικές εκδόσεις και πρακτικά συνεδριών σε θέματα συναφή με το αντικείμενο της διδακτορικής της διατριβής.

Τα Χρώματα της Σιάτιστας

www.colorsofsiatista.gr

© ΕΦΟΡΕΙΑ
ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΚΟΖΑΝΗΣ
2023

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

